عطیہ ۔۔ ایس ایس
دستگیری
سپرنسپل ۔ سائنس صدیق لیبلنگ ۔ کیمسٹری اردو
بمبئی ۸

رب یسر وتمم بالخیر بسم اللہ الرحمن الرحیم وبہ نستعین ولا قسر

الحمد للہ رب العالمین والعاقبۃ للمتقین والصلوٰۃ والسلام علی رسولہ محمد وآلہ واصحابہ اجمعین

اما بعد این رسالہ ایست مختصر بعبارت فارسی ہر دروی بیان معرفت سیر آفتاب وماہتاب ہر در برج چند روزی باشد و در فلان روز کی می اید و دانستن موسم زراعت و سایہ اصلی و طلوع و غروب اختران و معرفت ایام مختلفہ و این نسخہ از کتب معتبرہ استخراج و استخاب نمودہ بر بہت فصل مقرر کردہ شد و باللہ التوفیق والسداد فصل اول دربیان سال قمری بدانکہ ماہہای قمری دوازدہ اند و اسامی آنہا این است محرم ۰ صفر ۰ ربیع الاول ۰ ربیع الآخر ۰ جمادی الاول ۰ جمادی الآخر ۰ رجب ۰ شعبان ۰ رمضان ۰ شوال ۰ ذی القعدہ ۰ ذی الحج ۰ و این ہر یک ماہہای را یکی سی روز ہست و دیگری سی و یک روز ہست و بہر روز پس مجموع ایام سال قمری سیصد و پنجاہ و چہار روز ہست علی الاتفاق فصل دوم دربیان سال شمسی باعتبار سیر آفتاب ہر در دوازدہ برج می اید بدانکہ آفتاب در ہر کدام برج ہر سیر کند ایام سیر آن معین می باشد و اسامی بروج باترجمہ فارسی و ہندی و ترکی و عربی و سندی بدانصورت

حمل فروردی ۰ میکہہ ۰ میکہو ۰ میکنہہ	ثور اردی بہشت ۰ جیہہ ۰ بیکنہہ	جوزا خورداد ۰ اہار ۰ متھن ۰ اکرہ
سرطان تیر ماہ ۰ سانون ۰ درگ	اسد امرداد ۰ بادہو ۰ سنہہ	سنبلہ شہریور ۰ اسو ۰ کنیا ۰ وجنہ
میزان مہر ماہ ۰ کتی ۰ تلا ۰ ولو	عقرب آبان ماہ ۰ مکہر ۰ ورسچک	قوس آذر ماہ ۰ پوہ ۰ دہنس ۰ دھنو
جدی دی ماہ ۰ مانکہہ ۰ مکر	دلو بہمن ماہ ۰ فہاکن ۰ کنبھ	حوت اسفندر ۰ چیتر ۰ مین ۰ میہہ

JAMIA MADRAS
CENTRAL LIBRARY
ACC. NO. 2258
Date 6.8.04

پس حمل و ثور سی و یکروز است و جوزا سی و دو روز است و سرطان و اسد و سنبله سی و یکروز
برابر حمل اند و این شش ماه دراز باشند بعد از آن میزان و عقرب و قوس سی روز باشد و دو شش
وجدی بیست و نه روز و دلو و حوت نیز سی روز و این شش ماه را کوتاه گویند پس مجموع
ایام سال شمسی سیصد و شصت و پنج روز باشد چنانچه عدد ایام شهور شمسی در بیت انصاف
الصیان بحساب ابجد درج است لاولالب لاولا لاشش مرست لکل کط و کط لکل شهور است
بدانکه ایام سال شمسی بر یکزمان مستقر اند و ایام سال قمری مستمره می باشند بدین واسطه سال قمری
یازده روز از سال شمسی نقصان دارد تا بعد بین سال یازده روز شود بدانکه در حساب منجمان اهل اسلام
و اهل یهود میان هفت هفده روز تفاوت دللهد در حساب هندو ان هفده روز از حساب اهل
اسلام در اوقات تاخیر دارند و گاهی هژده روز هم تفاوت میشود فصل سیوم در تقویم سال شمسی
از روز یافتن روز مطلوب هر آفتاب آنروز در کدام برج است و چند روز در ین برج آمده و
چند روز در ین برج آمده و چند روز دیگر در آن می باشد و ماضی و مستقبل آنرا بداند اولا الاندال هجری
یکهزار و پنجاه و سه را طرح کنی و آنچه باقیماند آنرا در یازده ضرب کنی پس آنچه باقیماند آنرا
محفوظ اول نامند بعد از آن روزهای قمری را از ابتدای محرم تا روز مطلوب بترتیب مذکور
حساب کن و جمع کنی و این را محفوظ ثانی گویند پس نگر اگر از عدد محفوظ اول عدد محفوظ ثانی
زیاده باشد محفوظ اول از آنجمله وضع نمائی و اگر قابل وضع نباشد پس یکدور شمسی هر ۳۶۵
روز است بر محفوظ ثانی اضافه کن آنچه مجموع شود از آن جمله محفوظ اول طرح کنی آنچه باقیماند
آنرا قسمت کرده بشهور شمسی بده و آغاز از حمل کن و قسمت بترتیب سابق نمائی
هر جا که عدد تمام شود آنروز مطلوب باشد و این حساب قریب است بیک مرز الغ بیک و غمی سال
هر تفاوت یکروز شود یا نه والله اعلم بالصواب فصل چهارم در بیان طلوع و غروب آفتاب

بدانکه هفت کواکب سیاره اند هر یکی خود سیر دارند و پیوسته در شب و روز طالع
می باشند و اسامی آنها این اند قمر عطارد و زهره شمس و مریخ و مشتری و زحل
و این ستارگان در جمیع افلاک بدین دستور اند قمر در آسمان اول و عطارد در ثانی
و زهره در ثالث و شمس در رابع و مریخ در خامس و مشتری در سادس و زحل در سابع
فلک است و سوای این سبعه سیاره دیگر ستارگان همه ثوابت نام دارند و همه در
کرسی می باشند هر آنرا فلک ثوابت گویند اما بلطافت اجرام فلکهای دیگر آسمان
دنیا پیدا می باشند چنانچه باعتبار نص نزول هر بدین مضمون ناطق است
ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح در موضع دیگر بزینة ن الکواکب و هر کدام از این
ستاره های ثوابت تعلق بسیر آسمان دارند هر یک در فلک کرسی هر فلک هشتم است
همچنان ثوابت مستقر می باشند و بدور آن طلوع و غروب دارند و از جمله کواکب
ثوابت چند اختر مشهور و معارف می باشند هر یکی اوقات موسم مزروعه و غیره
بر طلوع و غروب آنها است چنانچه ثریا و عقرب و منطقه و شعرای و سهیل
و رقیب و سماک چون آفتاب دوازده روز در برج جوزا آید طلوع ثریا و غروب عقرب
می شود و یعنی گویند زائیدن ثریا ماه هشتم ماه جوزا میشود و بعد هفته ظاهر می شود و دوازده
ماه قوس طلوع عقرب و غروب ثریا می باشد و ماه هشتم سرطان یعنی ساون منطقه یعنی
میتر و متولد می شود و بعد از تولد در چهاردهم روز ظاهر میشود و ماه هشتم اسد یعنی بدرهه شعرای
یعنی الدبه طلوع کند و بعد از تولد چهاردهم روز ظاهر میشود و ماه نهم سنبله ستاره
بشیر یعنی پیش روزیت تولد شود و بعد چهاردهم روز ظاهر میشود و ماه نهم میزان
بیت دوم یا بیت سیوم سهیل یعنی ایت تولد شود و بعد از تولد چهاردهم روز ظاهر

می شود و طالع میگردد و تاثیر ستاره سهیل آنست هر بعد از تولد در هر چیزی که رطوبت دارد بهبود
نقصان الله کما قال الحکماء اذا طلع السهیل جف السیل و برد اللیل و سرح الخیل و للجمال الویل
و للنساء الی الرجال کثرة المیل و صار الرجال الی الرحیل و این تاثیرات تا آخر ایام ماه میزان
باشد و چلّه تابستان از بیست و یکم ماه ثور یعنی چهلت تا آخر ماه زا یعنی آبر میباشد
و چلّه زمستان از اول روز ماه نهم تا یازدهم همکن می باشد و در بیست و دوم ماه
دلو یعنی همکن ستاره سهیا یعنی سوء طالع گردد هر انقطاع ایام زمستان است و چون
بیست و سیوم و قیل بیست دوم ماه ثور یعنی چهیت ستاره ردهن طلوع کند و تاثیر آن ایمن است
هر در اول سه روز تولد او اگر درخت اشتر خوار یعنی کادیره و درخت خارپر بدید شود یا
برکنند یا در سنج ببرند باز زوید و الله اعلم فصل پنجم در بیان موسم تخم ریزیدن بدانکه چون آفتاب
در برج دلو آید یعنی بهمن ماه که بسندی همکن گویند چون بیست روز و قیل بیست یکروز
بگذرد موسم فالیزه یعنی ترکاری و پنبه و کال و ارزن و لوبیا و مونگ و جواری نوع
آدمه وه درآید و در شب مسطور ستاره سهیا یعنی سوء زاید هر در سندی آنرا شعرای سوء
نامند و اگر تخم اجناس مذکوره پیش از شب سوء در زمین باشد اغلب آنست که نروید
اگر زمین زبون باشد و موسم کاشتن تخم تالیه از ابتدای سیزدهم ماه جوزا است یعنی اخیر
و موسم جواری تخم مشقل یعنی تفیل هر در جهان مشهور است و متعارف از ابتدای
سیزدهم ماه سرطان است یعنی سانون و نشاندن نهال تالیه و مندوه و کاشتن ماجره
و کال یعنی کتکنی و کچره و خربوزه سانونی نیز همین ایام است و اگر زمین دامن کوه باشد
سوای جواری بعد از سیزدهم ماه جوزا هم کارند هر آنرا تا بسنایی گویند و مجموع موسم
تخم جواری تالیه و نه روز است سیزده روز موسم اول و سیزده روز اوسط و سیزده روز آخر

و اتمام این موسم بیست یکم ماه اسد یعنی بدره می باشد در یوم طلوع سهیل است و قبول بعضی از
ابتدای یازدهم ماه سرطان یعنی ساون و تمامی بدره همکی پنجاه و یکروز و مشت جواری است
از آن سی روز میانه بسیار خوب اند اما آن زمین که نزدیک بحیل باشد آزاده روز بعد
سی روز اندازه اول آنست و بعد ازاین چهارده یوم موسم مونگ سبز و کنجد و روت و پنیر
می باشد تا چهاردهم ماه سنبله یعنی اسوج و این ایام را ایام ایت نامند و بعضی مردم اول هفته
ازین ایام هم جواری می کارند اگر زمین جید و زور آور باشد و نو بود نفع بخشد والا ضرر
کند و سرما بسوزد و بعد از آغاز پنجم ماه سنبله موسم کاشتن ماش سیاه در آید تا هژده روز
ماه مذکور و قبل از نوزدهم سنبله تا دوم ماه میزان که ماه کیتی باشد و این موسم هم چهارده روز است
و این را ایام اکم گویند مرد و یار سنده به بعد از آن ایام چترا بهتر البعده چهارده روز جائین
و پچائین از ابتدا از سیوم ماه میزان لغایت شش نزدهم ماه مذکور بعد از آن ایام کیتر و چاریه
یعنی اچن نیز چهارده یوم تا انتهای ماه مذکور و درین جمله تفاوت بیست روز بر حساب دیگران
می شود و اتمام آب جواری اولی آنست و تا این روز باشد و در انتهای جو بات چند
شوند اما تا آخر ایام جائین آب جواری پیدا و نیشکر و غیره از جمله لوازمات است والا در مراد
نقصان لله و اکراب در ایام حیتره به زراعت مذکور برسند شکر لقمه و خوشه برمی آلد
بدانکه موسم مشت شریف چهار ماه و نیم یعنی چهار ماه و بیست روز است از ابتدای موسم
مونگ سبز تا انتهای موسم جو یعنی ابتداء دهم ماه سنبله تا تمامی ماه لوه می باشد و موسم کنجد و منگ
دو ماه و دو روز و قیل دو ماه و ده روز است که ابتدای آن از ایام چترا بعد نوزدهم ماه
سنبله باشد تا انتهای موسم اوسط کندم از بیست و هشتم ماه عقرب یعنی میکهر است
و موسم کندم سی و نه روز است بعد دهم نهاری یعنی کیتی تا نوزدهم ماه لوه بقول